

3. MAGYAR ŐSLÉNYTANI VÁNDORGYŰLÉS PROGRAMJA TIHANY, 2000. MÁJUS 5.

ELŐADÓÜLÉS

Délelőtt 1. Levezető elnök: Galács András		
10:30–10:40	Hably Lilla	Megnyitó
10:40–11:00	Fűkőh Levente	Malakofaunisztikai érdekességek a Dunántúl fiatal negyedidőszaki üledékében
11:00–11:20	Magyari Enikő, Sümegi Pál, Horváth Krisztina és Erdei Zsolt	Felső pleniglaciális és holocén vegetációtörténeti vizsgálatok a Kelet-Alföldön, különös tekintettel a morotva-tavak pollentafonómiájára
11:20–11:40	Sümegi Pál	A Kárpát-medence felső-würm korú Mollusca faunáinak tér és időbeli változásai
11:40–12:00	Mészáros Lukács	Magyarország legidősebb rovarrevő faunái
12:00–12:20	Báldi Katalin, Benkovics László és Sztanó Orsolya	Bádeni (középső miocén) medence fejlődés a Mecsek és a Középmagyarországi-vonal között kvantitatív foraminifera paleobatimetriára támaszkodva
12:20–12:40	Dávid Árpád	Tengerparti emlék (bioeróziós nyomok dédestapolcsányi abrúziós kavicsokon)
12:40–14:20	EBÉDSZÜNET — POSZTER ÓRA	
Délután 1. Levezető elnök: Fűkőh Levente		
14:20–14:30	Dulai Alfréd	Titkári beszámoló a szakosztály hároméves tevékenységéről
14:30–14:40	TISZTÚJÍTÓ SZAVAZÁS	
14:40–15:00	Kázmér Miklós és David Campbell	Hidegvíz a trópusokon? Bryomol karbonátok az eocén atlanti selfen
15:00–15:20	Less György	Valóság vagy illúzió az eocén nagyforaminifera rétegtan rákfenéje: a szimultán evolúciós sorok sokasága?
15:20–15:40	Monostori Miklós	A Pénzeskúti Marga kagylósrákjai
15:40–16:00	Szives Ottilia	Néhány különleges ammonitesz a Tatai Mészke Formáció bázisáról
16:00–16:20	Szente István	Kora-kréta kagylók a Dunántúli-középhegységéből: taxonómia és paleoökológia
16:20–16:50	KÁVÉSZÜNET — POSZTER PERCEK	
Délután 2. Levezető elnök: Sümegi Pál		
16:50–16:55	TISZTÚJÍTÁS EREDMÉNYHIRDETÉSE	
16:55–17:15	Pálfy József	A toarci (kora jura) krízis kapcsolata a gondwanai vulkanizmussal
17:15–17:35	Görög Ágnes	Foraminifera vizsgálatok a bakonycernyei pliensbachi-toarci határszélvénnyel
17:35–17:55	Vörös Attila	A bakonyi pliensbachi brachiopodák mélytengeri rokonsága – Sima ügy?
17:55–18:15	Szabó János	Volt-e triász végi krízis a csigák körében?
18:15	Zárszó és a legjobb hallgatói poszterek díjainak átadása	
19:00	VACSORA	

tartalom döntően folyóvízi eredetűre szemben az előzetesen feltételezett erdőtüz-erdettel szemben. Ugyanakkor a Fehér-tó esetében a fásszárú taxonok nem mutattak szignifikáns korrelációt egyetlen szemcsefarkcióval sem, ami arra utal, hogy szelektív pollenzállítással esetünkben nem kell számolni, egyedül a *Quercus sp.* mutatott gyenge pozitív korrelációt a durva homok frakcióval ($r=0,57$; $0,60$), ami arra utal, hogy pollenjei nagyobb távolságból kerültek az üledékgyűjtőbe.

A pázsitfűfélék arányváltozása (*Poaceae*) mindkét diagrámban szignifikáns korrelációt mutatott a durva kőzetliszt és finom homok frakciók arányváltozásaival, ami arra utal, hogy a kisebb energiájú áradások jelentős mennyiségű fűpollent hoznak magukkal és üleptenek ki a morotva-tavi rendszerekben.

Király-ér pollendiagramjában továbbá kimutatható volt, hogy a határozott tendenciát nem mutató arányváltozások a tölgy (*Quercus*), mogyoró (*Corylus avellana*) és erdei fenyő (*Pinus silvestris*) esetében szintén szoros kapcsolatban állnak az üledék szemcseösszetételének változásaival és így valószínűsítik, hogy a tapasztalt fluktuációk nem tényleges növényzetbeli változást tükröznek.

MAGYARORSZÁG LEGIDŐSEBB ROVAREVŐ FAUNÁI

MÉSZÁROS LUKÁCS

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Őslénytani Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Magyarország fosszilis rovarrevőkben igen gazdag. A felső miocénből, a pliocénből és a pleisztocénből mintegy 80 Insectivora faunát említ szakirodalom. Mivel azonban középső miocén, vagy idősebb leleteket még nem írtak le az ország területéről, az előadásban a legidősebb ismert magyarországi Insectivora faunák szerepelnek. A mátraszőlősi és a sámsonházi rovarrevőkről jelentek ugyan már meg előzetes faunalisták, de pontos leírások és ábrázolások nélkül. Az azóta elvégzett, részletesebb vizsgálatok alapján a listákban szereplő neveket részben módosítani kellett.

Az előadás 5 Astaraciai (kb. = bádeni és szarmata) lelőhely rovarrevő faunáját mutatja be. A maradványokat Kordos László, Hír János és a szerző gyűjtötte. A minták csaknem 200 Insectivora példányt tartalmaztak, amelyeket 12 fajba soroltam be. Közülük 2 az Erinaceidae, 1 a Dimylidae, 2 a Heterosoricidae, 4 a Soricidae, 3 a Talpidae családba tartozik. A taxonómiai vizsgálatok során 3 új faj került leírásra. A maradványok

sajnos igen rossz megtartásúak, túlnyomó többségük különálló fog. A hasznosi, az ősi és a várpalotai anyag az Országos Földtani Múzeum, a mátraszőlősi és sámsonházi anyag a Pásztói Múzeum gyűjteményébe tartozik. A munkát az OTKA F 025864 és D 29340 projektek támogatták.

Az ősi és a várpalotai maradványok az MN 7/8 Zónába (szarmata) sorolhatók, az első lelőhely némileg idősebb, mint a második. Valamivel nehezebb a többi minta pontos korát és sztratigráfiai sorrendjét megállapítani, mert az adott időszak Közép-európai rovarrevő faunája egyelőre még kevésbé ismert. A mátraszőlősi, ősi, és sámsonházi leleteket - elsősorban a Paenelinnoecus crouzeli jelenléte alapján - az MN 6 Zónába (bádeni) soroltam.

A vizsgált faunák elsősorban a kisázsiai közösségekkel, kisebb mértékben a Dél-franciaországiakkal mutatnak rokonságot. A legtöbb elem kiegyensúlyozott hőmérsékletre és nedves éghajlati viszonyokra utal. A bádeni lelőhelyek környezetében a mai szubtrópusi erdőkre emlékeztető zárt vegetáció nőhetett. A két szarmata lelőhelyen azonban már felismerhetők azon folyamatok előjelei, amelyek a felső miocén kezdetén, az MN 9 Zóna idősebb részében következtek be, és az Insectivora fauna teljes átalakulásával jártak.

A PÉNZESKÚTI MÁRGA FORMÁCIÓ KAGYLÓSRÁKJAI

MONOSTORI MIKLÓS

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Őslénytani Tanszék, 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A Dunántúli Középhegység felső albai – alsó cenomán Pénzeskúti Marga Formációjából 15 ostracoda faj került leírásra. Rétegtanilag jellemző a *Veeniacythereis* n. sp., mely csak a formáció felső (középső cenomán korúnak tartott) részén található. A formáció alsó és középső részén (felső albai – alsó cenomán) a *Rehacythereis glabrella* faj jellemző, mely Európa egyéb területein az albai emeletből ismert.

Ökológiailag az ostracoda vizsgálatok szerint a formációból sekély szublitorálisra utaló képződmények nem mutathatók ki, a sekély és középső szublitorális a fekvő Zirci Mésző Formáció reprezentálja. A felső albai (vraconi) során a vízmélység hirtelen növekedése tapasztalható. Ennek során már a külső selfnek megfelelő körülmények között (~ 100 m vízmélység táján) oxigén minimum zóna fejlődött ki az aljazaton. Az ostracoda együttesek jórészt a *Cytherella* genusba tartozó egyedekből álltak, az üledék szervesanyagban dús volt. Partközeli sekélyvízi formák csak